

Puhtaasta luonnosta puhtaana luontoon

Meidän Kalajoki – Vesienhoito käytännön työnä Kalajoen valuma- alueella

Laura Liuska
3.4. 2013

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vesikolmio Oy

Puhdas vesi on elämä.

Meidän Kalajoki

- Vesistöalueella valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita
- Arvostusta ja virkistyskäyttöä on varaa lisätä
- Tarkastelussa myös sivu-uomat ja järvet

Kalajoen vesistöalueen ekologinen tila kauttaaltaan välttävä, korkeintaan tyydyttävä.

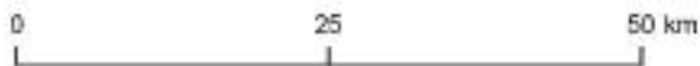
Kalajoki on keski- ja yläosiltaan voimakkaasti rakennettu ja säännöstelty. Myös suuret tulvat ovat aiheuttaneet toimenpiteitä.

- Erinomainen
- Hyvä
- Tyydyttävä
- Välttävä
- Huono
- Ei luokiteltu
- Keinotekoiset ja voimakkaasti muutetut

Tavoitteena hyvä tila vuoteen 2021 mennessä!

Happamat sulfaattimaat: Kartoitus ja päästöjen hallinnan suunnittelu ajankohtaista myös Kalajoen valuma-alueella Kalajoen alaosa, Vääräjoki ja Siiponjoki

Luokittelu © alueelliset ympäristökeskukset, SYKE
Ranteväylät © Maanmittauslaitos lupa nro 7/MML/09

Kalajoen vesistöalueen ekologinen tila (Pohjois-Pohjan ympäristökeskus 2009).

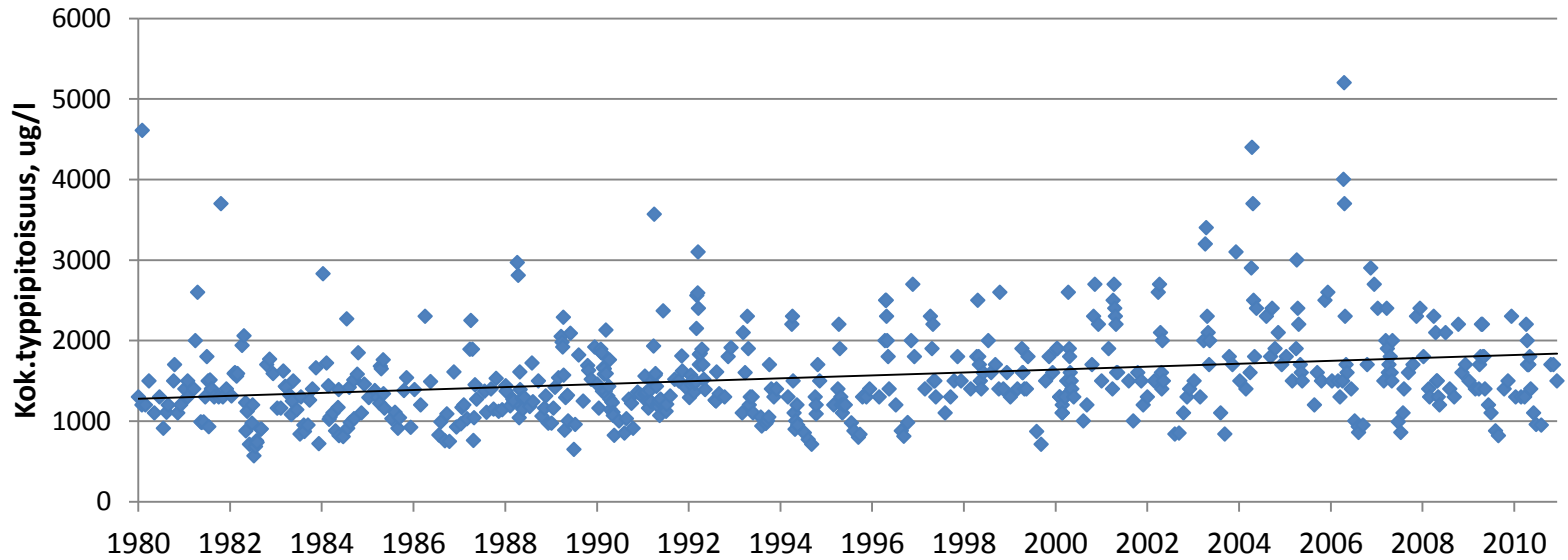
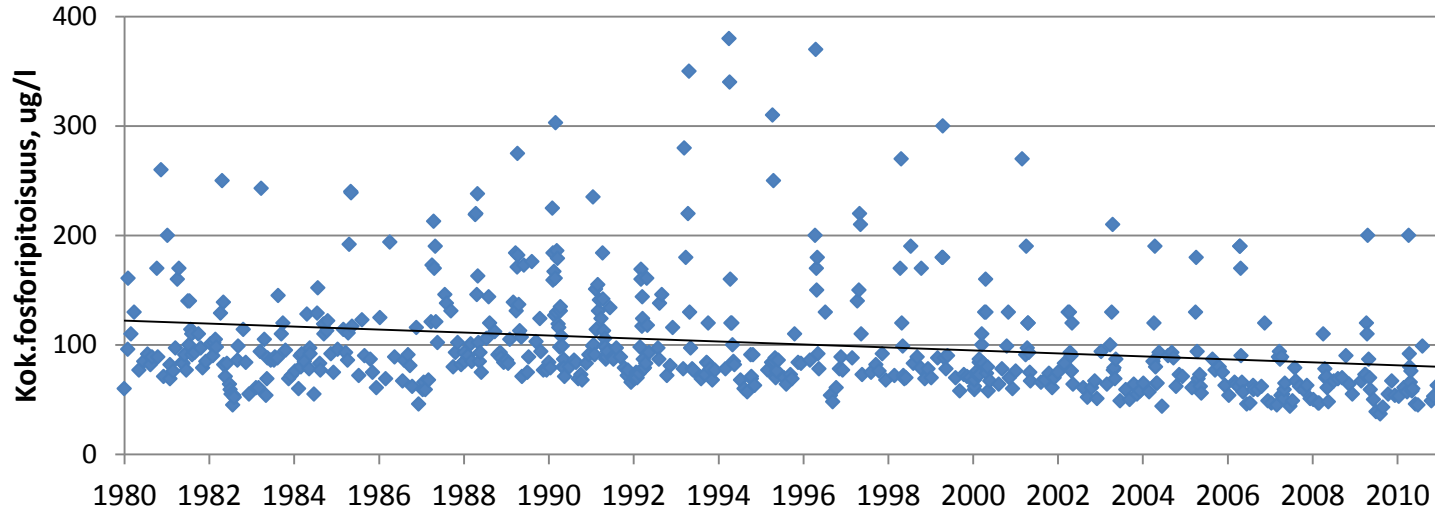
Kalajoen vesistöalueella tarkkaillaan:

- Vedenlaatu
- Biologiset laatutekijät
- Kalataloustarkkailu
- Kalajoen yhteistarkkailu + Erillistarkkailut

© Maanmittauslaitos lupa nro 7/MML/12
© Karttokeskus, Lupa L4659

Lähde: Ympäristöhallinnon paikkatietokanta OIVA

Vesienhoitotyö Kalajoen vesistöalueella

- Vireillä / Haettu rahoitusta:
 - Virtavesien elinympäristökunnostuksia (Kalajanjoki, Malisjoki, Kalajoen alaosa, Siiponjoki, Vääräjoki)
 - Suurten rehevöityneiden järvien kunnostussuunnitelmat (Reisjärvi, Vuohtojärvi)
 - Säännöstelykäytäntöjen kehittäminen (Reis- ja Vuohtojärvi, Kalajoen alaosa (ei edennyt), Kuonanjoki, Kiljanjärvi)
 - Selvitys kalateiden rakentamisen tarpeesta (Reis-, Vuhto- ja Kiljanjärvi, Kuonanjoki)

(Vesienhoidon toimenpiteiden toteuttaminen

Pohjois-Pohjanmaalla,

Alueellinen toteutusohjelma 2010-2015)

Vesienhoitotyön järjestäytyminen

- Keskeistä kehittää yhteistyömalleja vesialueen omistajien, hyödynsaajien ja haitan aiheuttajien kesken
- Vesistöaluekohtainen vesienhoitoryhmä voisi toimia pysyvänä vesienhoidon tavoitteita edistävänä yhteistyöelimenä kuntien, elinkeinoelämän, kalatalousyhteisöjen sekä vesistön eri käyttäjäryhmien välillä

(lähde: Vesienhoidon toimenpiteiden toteuttaminen Pohjois-Pohjanmaalla, Alueellinen toteutusohjelma 2010-2015)

Hankkeen valmistelu

- Ylivieskan ympäristötoimi
- ELY-keskus
- SYKE (Monitavoitearviointi)
- Toteuttajana Vesikolmio Oy

Rahoitus

- EAKR ja valtio 39 000 e (78 %)
- Kuntarahoitus 11 000 e (22 %)
- Jaettu 10 kuukaudelle (marraskuu 2012 – syyskuu 2013)

Hankkeen tavoitteet

1. Vesienhoitoryhmän perustaminen
 2. Monitavoitearviointi (SYKE)
 3. Kalajoki-tietopaketti / Nettisivusto
- Vesienhoito valuma-alueetasolle
 - Koko valuma-alueen kattava yhteistyö yli kuntarajojen
 - Näkyvyyden lisääminen, nuorten ja koululaisten tavoittaminen
- **Vesienhoidollisen yhteistyön rakentaminen ilman tyrkyttämistä tai syyllistämistä**

Miksi nyt?

- Laki vesienhoidon järjestämisestä
- ELY-keskusten osallisuus vähenemässä, esim. kunnostuksille etsittävä laajempi tukipohja
 - Tulevaisuuden toiveissa oikeustoimikelpoinen rahoitusta hakeva ryhmä valuma-alueelle
- Maatalouden ympäristötukea päivitetään 2014
 - Vaikutukset vesienhoitoon?
- **Kestävän metsätalouden KEMERA-tukea mahdollista hakea myös vesienhoitohankkeille**
- Vuorovaikutus tulvasuojelun kanssa
- Pohjois-Pohjanmaalla vain harvoja vesienhoidon toimijoita
- Muut hankkeet: esim. VYYHTI (ProAgria Oulu)

Yhteistyön aloittamisen aika on nyt

- Reisjärven kunta, Haapajärven kaupunki, Nivalan kaupunki, Ylivieskan kaupunki, Alavieskan kunta, Sievin kunta, Kalajoen kaupunki
- Vesikolmio Oy
- MTK
- ProAgria
- Vapo Oy
- Vattenfall Oy
- Vestia Oy
- Belvedere Mining Oy
- Sievin osakaskunta
- Etelänkylän kalastuskunta
- Kiljanjärven kylätoimikunta
- Siiponkosken kylä- ja jokikeskus
- Metsäkeskus
- Metsänhoitoyhdistys
- Kalajoki matkailuyhdistys
- Tulvaryhmä
- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
- Pohjois-Pohjanmaan liitto
- Metsähallitus
- RKTL
- 4H-yhdistys

Suunniteltuja tehtäviä:

- Kalajoen vesistöalueen kehittämisen suunnittelu
 - Kalajoen yhteistarkkailun kehittäminen
 - Neuvottelemisen vesistön hoidosta ja käytöstä
 - Tukijana ja/tai rahoituksen hakijana hankkeissa
 - Vuorovaikutus tulvaryhmän kanssa
 - Osallistuminen Oulujoen-Iijoen vesienhoitoalueen yhteistyöhön
 - Tukena uusien asetusten ja direktiivien vaatimusten toteuttamisessa
 - Yleisen tietoisuuden lisääminen, ympäristökasvatus
- Toteuttaa osaltaan tavoitetta saattaa Kalajoen vesistöalue hyvään tilaan vuoteen 2021 mennessä

Mahdollisuuksia:

- Yksittäisistä hankkeista **valuma-
aluekokonaisuuden** tarkasteluun
- Yhteistyön lisääntyminen (myös ryhmän
ulkopuolella)
- Tiedon lisääntyminen puolin ja toisin

Haasteita:

- Suurin haaste jatkuvuuden turvaaminen ja
tulevaisuudessa toimivan ryhmän vetovastuusta
päättäminen.

- Tämän hankkeen aikana kokoonnutaan yhteensä **kolme kertaa**
 - Yhteisistä tavoitteista keskustelu
 - Ryhmän toimintamallista keskustelu ja sopiminen
 - Mahdollisiin toimenpiteisiin tutustuminen ja niistä keskustelu
 - Jatkosuunnitelmien teko
 - Ideointi, luodaan pohja tulevalle työskentelylle

Vesienhoitoryhmä

- Toiminnalle malleja muualta Suomesta, ryhmä myös esimerkkinä muille!
 - Yhteistyö VYYHTI-hankkeen kanssa
- **Toimintamalleihin palataan seuraavissa kokouksissa**
- Mikä ryhmälle nimeksi?
- Tulevaisuudessa toimintaa tulisi kehittää jatkuvasti
 - Edustajien joukon mahdolliset muutokset/laajentaminen
 - mm. Kalajoki-rahasto kunnostusten tueksi mahdollinen

1. Neuvottelukunta / keskustelufoorumi / paneeli?

- Neuvoa antava yhteistyöelin (mukana kunnat, elinkeinot, kalatalousyhteisöt, käyttäjät, asiantuntijat)
- Parantaa vesienhoitoon liittyvää tiedotusta ja kokoaa toimijoita yhteen, kannustaa toteuttamaan hankkeita (+tukee rahaston turvin)
- Esimerkkejä muualta Suomesta: Länsi-Suomen jokineuvottelukunnat (osana alueellisen vesiensuojeluyhdistyksen toimintaa), Karvianjokipaneeli
- Mahdollisesti **laajempi neuvottelukunta** + tiivis työryhmä käytännön työn toteuttajaksi (+ teemaryhmät)
- Jokirahasto? (osarahoitus tuettaville hankkeille)

2. Jokivarren kuntien ja muiden toimijoiden kesken perustettava yhteisö tai säätiö?

- Säätiö ohjaa kunnostushankkeita, tukee (ulkopuolista) kunnostajaa, esim. kyläyhdistystä tai viljelijää.
- Esimerkkejä muualta Suomesta: Aurajokisäätiö (kunnat+mtk+kalastusalue+TY:n asiantuntija), Oulujoen kalaporrashanke (jokivarren kuntien osuuskunta), Vesijärvisäätiö

3. Yhdistys

- Tiettyä tarkoitusta varten perustettu aktiivinen toimija
 - Perustajina esim. kunnat, yritykset ja/tai muut yhteisöt
- Ohjaa, tukee, hakee rahoitusta tai toteuttaa itse kunnostushankkeita
- Esimerkkejä muualta Suomesta:
vesiensuojeluyhdistykset, vesienhoitoyhdistykset

Meidän Kalajoki -sivusto

www.meidankalajoki.fi

- Hankkeen esittely
- Tietoa vesienhoidosta
- Perustietoa Kalajoesta
- Uusinta tutkimus- ja seurantatietoa
- Ajankohtaiset tapahtumat
- Historiaa
- Keskustelu / palauteosio
- Linkkejä lisätiedon lähteille
- Materiaalia kouluille
- Julkaistaan kesällä

Tulevaisuuskuvia...

- Vesienhoitoryhmän toiminnasta säännöllistä ja jatkuvaa
- Kynnyksen madaltaminen erityisesti pienimuotoisille kunnostustöille
- Yleisön osallistaminen vesienhoitotyöhön erilaisin kyselyin ja yleisötilaisuuksin sekä meidankalajoki.fi -sivuston kautta